

KARTA OPISU MODUŁU KSZTAŁCENIA		
Nazwa modułu/przedmiotu Zarządzanie bazami SQL i NoSQL		Kod 1010511351010510139
Kierunek studiów Informatyka	Profil kształcenia (ogólnoakademicki, praktyczny) ogólnoakademicki	Rok / Semestr 3 / 5
Ścieżka obieralności/specjalność -	Przedmiot oferowany w języku: polski	Kurs (obligatoryjny/obieralny) obligatoryjny
Stoień studiów: I stopień	Forma studiów (stacjonarna/niestacjonarna) stacjonarna	
Godziny Wykłady: 30 Ćwiczenia: - Laboratoria: 30 Projekty/seminaria: -		Liczba punktów 5
Status przedmiotu w programie studiów (podstawowy, kierunkowy, inny) kierunkowy		(ogólnouczelniany, z innego kierunku) z danego kierunku
Obszar(y) kształcenia i dziedzina(y) nauki i sztuki nauki techniczne nauki techniczne		Podział ECTS (liczba i %) 5 100% 5 100%
Odpowiedzialny za przedmiot / wykładowca:		
Prof. dr hab. inż. T. Morzy email: Tadeusz.Morzy@put.poznan.pl tel. (0-61) 665-2906 Instytut Informatyki ul. Piotrowo 2, 60-965 Poznań		
Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji społecznych:		
1	Wiedza:	Student rozpoczynający ten przedmiot powinien posiadać podstawową wiedzę z podstaw programowania, architektury systemów komputerowych, systemów operacyjnych oraz systemów baz danych
2	Umiejętności:	Powinien posiadać umiejętność pozyskiwania informacji ze wskazanych źródeł.
3	Kompetencje społeczne	Powinien również rozumieć konieczność poszerzania swoich kompetencji oraz mieć gotowość do podjęcia współpracy w ramach zespołu. Ponadto w zakresie kompetencji społecznych student musi prezentować takie postawy jak uczciwość, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, kultura osobista, szacunek dla innych ludzi.
Cel przedmiotu:		
1. Przekazanie studentom podstawowej wiedzy z technologii systemów baz danych niezbędnej do poprawnego projektowania, korzystania i implementacji systemów baz danych i ich aplikacji. 2. Rozwijanie u studentów umiejętności rozwiązywania problemów pojawiających się przy zarządzaniu systemami baz danych.		
Efekty kształcenia i odniesienie do kierunkowych efektów kształcenia		
Wiedza:		
1. ma uporządkowaną, podbudowaną teoretycznie wiedzę ogólną w zakresie konwencjonalnych baz danych oraz baz NoSQL - [K1st_W4] 2. ma szczegółową wiedzę nt. zarządzania systemami baz danych, w tym transakcyjności, mechanizmu odtwarzania bazy danych po awarii - [K1st_W5] 3. ma podstawową wiedzę o cyklu życia systemów baz danych SQL i NoSQL - [K1st_W6] 4. zna podstawowe metody, techniki i narzędzia stosowane przy rozwiązywaniu prostych zadań informatycznych z zakresu zarządzania bazami danych, - [K1st_W7]		
Umiejętności:		

1. potrafi pozyskiwać wiedzę z różnych źródeł, w tym z literatury i baz danych, oraz właściwie ją interpretować, wyciągać wnioski i uzasadniać swoje opinie - [K1st_U1]
2. potrafi, rozwiązując problem przetwarzania danych w bazach danych, zastosować odpowiednie metody i algorytmy - [K1st_U4]
3. potrafi dokonać krytycznej analizy funkcjonowania systemu bazy danych oraz przygotować testy funkcjonalne i efektywnościowe działania systemu informatycznego wykorzystującego system bazy danych - [K1st_U9]
4. potrafi, zgodnie z zadaną specyfikacją, opracować i zaimplementować model fragmentu rzeczywistości, sformułować specyfikację funkcjonalną systemu informatycznego oraz zaimplementować system informatyczny wykorzystujący system bazy danych z wykorzystaniem jednego z popularnych SZBD - [K1st_U10]
5. potrafi sformułować algorytmy przetwarzania danych i je zaimplementować z wykorzystaniem przynajmniej jednego z popularnych narzędzi - [K1st_U11]
6. potrafi planować i realizować proces samokształcenia oraz zna możliwości dalszego doksztalcania się - [K1st_U19]

Kompetencje społeczne:

1. rozumie, że w informatyce, w ramach problematyki baz danych wiedza i umiejętności bardzo szybko stają się przestarzałe - [K1st_K1]
2. ma świadomość znaczenia wiedzy z zakresu baz danych w rozwiązywaniu problemów inżynierskich oraz zna przykłady i rozumie przyczyny wadliwie działających systemów informatycznych - [K1st_K2]
3. potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy - [K1st_K3]

Sposoby sprawdzenia efektów kształcenia

Sprawdzanie założonych efektów kształcenia w zakresie wykładów jest realizowane przez:

- ocenianie ciągle, na każdych zajęciach (odpowiedzi ustne) - premiowanie przyrostu umiejętności posługiwania się poznanymi zasadami i metodami,
- ocenę wiedzy i umiejętności wykazanych na egzaminie pisemnym

Egzamin pisemny ma charakter problemowy i składa się z 9-10 zadań. Egzamin jest egzaminem otwartym, tj. w trakcie egzaminu studenci mogą korzystać z dowolnych materiałów dydaktycznych. Zakres egzaminu obejmuje materiał dwóch przedmiotów: Systemy baz danych i Zarządzanie bazami danych SQL i NoSQL, poświęconych problematyce systemów baz danych. Uzyskanie pozytywnej oceny z wykładu wymaga uzyskania co najmniej 50% punktów na egzaminie pisemnym. Przyjmuje się następującą skalę ocen w zależności od liczby uzyskanych punktów: <0;50%>: ndst., (50%;60%>: dst, (60%;70%>: dst+, (70%;80%>: db, (80%;90%>: db+, (90%;100%>: bdb. Maksymalna liczba punktów do uzyskania na egzaminie jest sumą maksymalnych punktów uzyskanych przez studentów dla poszczególnych zadań. Punktacja zadań jest dostosowana corocznie do zadań egzaminacyjnych i jest wyszczególniona na pracach egzaminacyjnych.

Sprawdzanie założonych efektów kształcenia w zakresie laboratorium realizowane jest przez:

- ocenę przygotowania studenta do poszczególnych sesji zajęć laboratoryjnych
- przeprowadzenie dwóch sprawdzianów zaliczeniowych w formie testu (po ok. 20-30 pytań każdy)
- przygotowanie i obronę przez studenta aplikacji bazodanowej (projekt zaliczeniowy).

Uzyskanie pozytywnej oceny z laboratorium wymaga zdobycia oceny co najmniej dst z każdego z dwóch sprawdzianów i projektu zaliczeniowego. Przyjmuje się następującą skalę ocen w zależności od liczby uzyskanych punktów: <0;50%>: ndst., (50%;60%>: dst, (60%;70%>: dst+, (70%;80%>: db, (80%;90%>: db+, (90%;100%>: bdb.

Końcowa ocena z laboratorium jest wyznaczana na podstawie średniej z ocen uzyskanych z dwóch sprawdzianów i za projekt (wagi 1/4 za oceny ze sprawdzianu i 1/2 za ocenę z projektu).

Treści programowe

Program przedmiotu obejmuje następujące zagadnienia: model transakcji; przetwarzanie transakcyjne; zarządzanie współbieżnym wykonywaniem transakcji; uszeregowalność realizacji transakcji; odtwarzalność realizacji transakcji; algorytmy zarządzania współbieżnym wykonywaniem transakcji; odtwarzalność bazy danych po awarii; punkty kontrolne, autoryzacja dostępu do danych; przetwarzanie i optymalizacja zapytań, zarządzanie buforem danych, zarządzanie plikiem logu, bazy danych NoSQL - podstawowe koncepcje i rozwiązania, model danych XML.

W ramach laboratorium studenci poznają:

- 1) wybrane technologie dostępu do relacyjnych baz danych (JDBC, JPA, PDO),
- 2) możliwości projektowania aplikacji bazodanowych w środowisku Oracle APEX,
- 3) metody uwierzytelniania użytkowników,
- 4) zasady przyznawania uprawnień i sposoby autoryzacji operacji w bazie danych,
- 5) proces optymalizacji poleceń SQL obejmujący:
  - wprowadzenie do optymalizacji SQL,
  - wyswietlanie planów wykonania poleceń SQL.

- indeksy, - metody dostępu do danych, - statystyki, - wskazówki dla poleceń SQL, - metody wykonania połączenia, - wskazówki, 6) zarządzanie współbieżnością: - transakcje, - anomalie współbieżnego dostępu, - poziomy izolacji, - blokady. 7) bazy danych NoSQL na przykładzie MongoDB i Redis. 8) elementy języka PL/SQL Metody dydaktyczne: 1. wykład: prezentacja multimedialna, prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy, 2. ćwiczenia laboratoryjne: prezentacja multimedialna, prezentacja ilustrowana przykładami podawanymi na tablicy, ćwiczenia praktyczne, warsztaty		
Literatura podstawowa: 1. Garcia-Molina H., Ullman J.D., Widom J., Implementacja systemów baz danych, WNT, 2003 2. J.D. Ullman, J. Widom, Podstawowy wykład z systemów baz danych, WNT, W-wa, 2000 3. Elmasri R., Navathe S., Wprowadzenie do systemów baz danych, Wyd. Helion, (4th Edition), 2005 4. Sadalge, P. J., Fowler, M., NoSQL Distilled: A Brief Guide to the Emerging World of Polyglote Persistence, 2013 5. Jakubowski: Podstawy SQL. Ćwiczenia praktyczne. HELION. 6. M. Gruber: SQL. HELION 7. R. Coburn: SQL dla każdego. HELION 8. M. Szeliga: ABC języka SQL. HELION		
Literatura uzupełniająca: 1. Database Management Systems, 2nd edition, R. Ramakrishnan, J. Gehrke, WCB/McGraw-Hill, 2001		
Bilans nakładu pracy przeciętnego studenta		
Czynność		Czas (godz.)
1. udział w zajęciach laboratoryjnych:		30
2. przygotowanie do ćwiczeń laboratoryjnych:		15
3. udział w konsultacjach związanych z realizacją procesu kształcenia, w szczególności ćwiczeń laboratoryjnych / projektu		2 6
4. napisanie programu / programów, uruchomienie i weryfikacja (czas poza zajęciami laboratoryjnymi)		4
5. przygotowanie do sprawdzianów / kolokwium		30
6. udział w wykładach		20
7. zapoznanie się ze wskazaną literaturą / materiałami dydaktycznymi (10 stron tekstu naukowego = 1 godz.), 200 stron		20
8. przygotowanie do egzaminu i udział w egzaminie (18 + 2 godz.)		
Obciążenie pracą studenta		
forma aktywności	godzin	ECTS
Łączny nakład pracy	127	5
Zajęcia wymagające bezpośredniego kontaktu z nauczycielem	64	2
Zajęcia o charakterze praktycznym	51	2